

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)
SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant Monika Zawadzka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Dariusza Kuberskiego
w sprawie **A. P.**

skazanego z art. 200 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 11 września 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w Wadowicach

z dnia 7 lutego 2023 r., sygn. akt II K 836/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w Wadowicach do ponownego rozpoznania.**

Michał Laskowski Piotr Mirek Małgorzata Wąsek-Wiaderek

[PGW]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Wadowicach, uwzględniając wniosek oskarżonego A.P. złożony na podstawie art. 387 § 1 k.p.k., wyrokiem z dnia 7 lutego 2023 r., sygn. akt II K 836/22, uznał go za winnego przestępstwa z art. 200 § 1 k.k. i za przestępstwo to wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 2 lat ograniczenia wolności, zobowiązując go do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym.

Sąd orzekł ponadto wobec oskarżonego środki karne w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną N.P. w jakikolwiek sposób oraz zbliżania się do niej na odległość mniejszą niż 100 metrów na okres 5 lat. Na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzeczono nadto środek kompensacyjny w postaci zadośćuczynienia za doznaną krzywdę poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonej kwoty 5 000 zł.

W terminie 7 dni obrońca oskarżonego wniosła o sporządzenie i doręczenie jej uzasadnienia wyroku na piśmie. Pismem opatrzonym datą 27 lutego 2023 r., które wpłynęło do Sądu Rejonowego w Wadowicach w dniu 2 marca 2023 r. obrońca wniosek ten cofnęła. Na piśmie tym zamieszczono adnotację o uprawomocnieniu się wyroku z dniem 2 marca 2023 r. (k. 162 akt Sądu Rejonowego).

W dniu 26 lutego 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja Prokuratora Generalnego, który zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w Wadowicach w całości, na niekorzyść A.P. Prokurator Generalny zarzucił wyrokowi rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 387 § 1, 2 i 3 k.p.k., polegające na niezasadnym uwzględnieniu przez Sąd *meriti* wadliwego wniosku oskarżonego A.P. o skazanie go bez przeprowadzenia postępowania dowodowego i wydanie wyroku skazującego, mimo, iż:

- wniosek oskarżonego w zakresie kary za czyn zabroniony z art. 200 § 1 k.k. nie zawierał propozycji orzeczenia na czas określony albo dożywotnio środka karnego w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów lub działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi, co skutkowało wydaniem zaskarżonego wyroku również z rażącą i mającą istotny wpływ na jego treść obrazą przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 41 § 1a k.k. zdanie drugie (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2023 r., a po tej dacie treści art. 41 § 1a pkt 2 k.k.), poprzez jego niezastosowanie i zaniechanie orzeczenia wobec

oskarżonego wskazanego środka karnego, który w przypadku skazania za czyn z art. 200 § 1 k.k., ma charakter obligatoryjny,

- a nadto, okoliczności popełnienia zarzucanych oskarżonemu zachowań, polegających na dopuszczeniu się, w nieustalonym dniu i miesiącu 2018 r., co najmniej dwukrotnie wobec małoletniej córki innej czynności seksualnej oraz stopień winy oskarżonego nieprzyznającego się do popełnienia zarzucanego mu czynu, w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, budziły uzasadnione wątpliwości w kontekście braku wskazania, że w czasie tych czynów małoletnia miała poniżej 15 lat, co stanowi istotne ustawowe znamię analizowanego występkę, a nadto pomimo uznania, iż inkryminowanych zachowań oskarżony dopuścił się co najmniej dwukrotnie, został on skazany za popełnienie jednego czynu zabronionego, zakwalifikowanego z art. 200 § 1 k.k., co skutkowało – również z rażącym i mającym istotny wpływ na treść orzeczenia uchybieniem dyspozycji art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. – niedokładnym określeniem przypisanego sprawcy czynu.

Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Wadowicach do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację obrońca A.P. wniosła o nieuwzględnienie kasacji Prokuratora Generalnego. Wskazała, że kasacja ta wniesiona została w ponad rok od uprawomocnienia się wyroku, to jest po terminie, w którym zgodnie z treścią art. 524 § 3 k.p.k. mogłaby być uwzględniona. Zdaniem obrońcy, cofnięcie wniosku o uzasadnienie wyroku na piśmie spowodowało, że wyrok uprawomocnił się w 7 dni od jego wydania, to jest w dniu 15 lutego 2023 r. Ponadto obrońca zakwestionowała konieczność orzeczenia środka karnego z art. 41 § 1a k.k. w sytuacji, w której skazany ani nie zajmuje stanowiska, ani nie wykonuje pracy związanej z wychowaniem, edukacją, leczeniem, ani opieką nad małoletnimi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się zasadna w stopniu oczywistym. Przed rozpoznaniem zarzutów kasacji konieczne było jednak rozstrzygnięcie, czy jej uwzględnienie nie naruszyłoby art. 524 § 3 k.p.k., który stanowi, że niedopuszczalne jest uwzględnienie kasacji wniesionej na niekorzyść, jeśli wniesiono ją po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia. W tym stanie rzeczy zasadnicze

znaczenie ma ustalenie, kiedy doszło do uprawomocnienia się wyroku Sądu Rejonowego w Wadowicach, czy nastąpiło to z datą, którą opatrzone jest pismo obrońcy A.P. o cofnięciu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku na piśmie, czy z datą wpływu tego pisma do biura podawczego sądu w Wadowicach, czy, jak uważa obrońca skazanego z upływem siedmiu dni od daty wydania i ogłoszenia wyroku. Przepisy procedury karnej nie zawierają regulacji, która wprost odpowiadałaby na powyższe pytania. W ocenie Sądu Najwyższego nie można zaakceptować poglądu obrońcy wyrażonego w odpowiedzi na kasację, w myśl którego cofnięty wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku powoduje, że wyrok staje się prawomocny z dniem upływu terminu do złożenia tego wniosku, a więc w tym wypadku z upływem siedmiu dni od ogłoszenia wyroku - art. 422 § 1 k.p.k. Zauważyć należy, że złożenie wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenia uzasadnienia wyroku inicjuje postępowanie międzyinstancyjne i z reguły (choć nie zawsze) stanowi pierwszą czynność procesową zmierzającą do zaskarżenia wyroku i wywołania jego kontroli instancyjnej. Od chwili złożenia wniosku o uzasadnienie nie wykonuje się więc wyroku aż do jego uprawomocnienia, co następuje czasem po upływie wielu miesięcy. W tym czasie możliwe jest stosowanie wobec oskarżonego, co do którego wciąż obowiązuje domniemanie niewinności, środków zapobiegawczych, z tymczasowym aresztowaniem włącznie. Dopiero po stwierdzeniu prawomocności stosowanie tych środków ustaje i wprowadza się karę do wykonania.

Z powyższych rozważań wynika, że to czynność procesowa, z której wynika stwierdzenie prawomocności kończy bieg postępowania międzyinstancyjnego. Może to nastąpić po cofnięciu wniosku o uzasadnienie, upływie terminu do wniesienia środka odwoławczego, cofnięciu wniesionego środka zaskarżenia lub po jego rozpoznaniu i wydaniu orzeczenia o utrzymaniu zaskarżonego wyroku lub postanowienia w mocy albo o jego zmianie. Zauważyć trzeba, że w przypadku cofnięcia środka odwoławczego – art. 432 k.p.k., samo oświadczenie o cofnięciu nie wywołuje skutków (wniesiony i cofnięty środek odwoławczy może być w określonych sytuacjach i tak rozpoznany), dopiero wydanie postanowienia o pozostawieniu wniesionego środka bez rozpoznania powoduje, że przy braku innych środków

odwoławczych, orzeczenie staje się prawomocne (zob. postanowienie SN z dnia 16 października 2002 r., IV KKN 161/99).

Podsumowując powyższe rozważania uznać należy, że cofnięcie wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku na piśmie nie działa *quasi* retroaktywnie, cofając niejako chwilę uprawomocnienia się wyroku do daty upływu terminu do wniesienia takiego wniosku. W tej sytuacji przyjąć trzeba, że do uprawomocnienia dochodzi z chwilą wpływu pisma o cofnięciu wniosku do sądu lub nadania pisma w urzędzie pocztowym. W przedmiotowej sprawie w Sądzie Rejonowym uznano, że jest to dzień 2 marca 2023 r., data na prezentacie i adnotacja sędziego o prawomocności (k. 162 akt Sądu Rejonowego). Data, którą opatrzony jest wniosek obrońcy ma w tej sytuacji znaczenie drugorzędne, ale istotne jest to, że pismo o cofnięciu wniosku złożone zostało w urzędzie pocztowym w dniu 27 lutego 2023 r., także zatem w przypadku przyjęcia tej daty za datę prawomocności wyroku nie doszło do przekroczenia terminu z art. 524 § 3 k.p.k..

Wobec stwierdzenia, że kasacja Prokuratora Generalnego wniesiona została przed upływem roku od daty uprawomocnienia się wyroku i tym samym nie uchybiono terminowi z art. 524 § 3 k.p.k., przejść należy do merytorycznego rozpoznania jej zarzutu. Oczywiście zasadny jest zarzut tej kasacji w części, w której wskazano, że Sąd uwzględniając wniosek oskarżonego nie orzekł obligatoryjnego środka – zakazu z art. 41 § 1a k.k. Przepis ten, i to zarówno w brzmieniu sprzed 1 października 2023 r., jak i obecnie, przewiduje obligatoryjne orzeczenie zakazu, o którym w nim mowa wobec sprawców przestępstw przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego. Pominięcie przez Sąd tego obowiązku stanowiło rażące naruszenie prawa i to bez względu na to, że A.P. nie zajmuje stanowiska ani nie wykonuje pracy związanej z wychowaniem, edukacją, leczeniem, ani opieką nad małoletnimi, co podkreśliła w odpowiedzi na kasację obrońca. Zakaz ten spełnia bowiem funkcję prewencyjną na okres, na który został orzeczony.

Stwierdzenie tego uchybienia spowodowało, że konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Wadowicach do ponownego rozpoznania. Mniejsze w tej sytuacji znaczenie mają uchybienia, które wskazane zostały w dalszej części zarzutu, choć przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd rozważyć powinien prawidłowość opisu czynu zarzucanego

oskarżonemu i ewentualnie dokonać stosownych uzupełnień lub korekt w tym zakresie, tak aby uczynić zadość wymogom art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. Biorąc pod uwagę fakt, że wyrok Sądu Rejonowego w Wadowicach wydany został na skutek wniosku oskarżonego złożonego w trybie z art. 387 § 1 k.p.k. przypomnieć należy o konieczności rozważenia w toku ponownego rozpoznania sprawy wymogów zawartych w art. 387 § 2 k.p.k. i możliwości wynikającej z treści art. 387 § 3 k.p.k.

Michał Laskowski Piotr Mirek Małgorzata Wąsek-Wiaderek

[ms]